

BİTLİS İLİ'NİN JEOLJİK MİRAS ALANLARI

Türker Yakupoğlu^a

*^aYüzüncü Yıl Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü,
65080, Van, Türkiye
(turkery@yyu.edu.tr)*

ÖZ

Bu çalışmada, Bitlis il sınırları içerisinde yer alan önemli jeolojik oluşumlar jeolojik miras kavramı içerisinde tanıtılmaya çalışılmış, bu alanların koruma altına alınmaları ve jeoturizm potansiyellerinin değerlendirilmeleri konularına dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Doğu Anadolu Bölgesi'nin en yaşlı (Paleozoyik) kayaçları Bitlis Masifi'ni oluşturmuştur. Bu metamorfik kayaçlar Orta-Geç Miyosende Arap Plakası ile Avrasya Plakasının çarpışmasından sonra, Van'ın güneyinden başlayıp Bitlis'ten Malatya'ya uzanan bir kuşak boyunca yüzeylenmeye başlamıştır.

Bitlis İli'nin Adilcevaz ilçesi çevresinde yaygın olarak yüzeyleyen kireçtaşları ilçenin adıyla anılır. Erken Miyosen'de, alttan üste doğru gittikçe sığlaşan ve yayılan bir deniz ortamında oluşmuş Adilcevaz kireçtaşları, resifal özelliktedir. Doğu Anadolu'da Neotektonik dönem Adilcevaz kireçtaşının yüzeylenmesi ile başlamıştır.

Bitlis ilinin en bilinen jeolojik miras alanı Nemrut Dağı'dır. Kaldera şeklindeki bir volkanik dağ olan Nemrut, Doğu Anadolu'da Kuvaterner yaşlı volkan dizisinin en önemli aktif üyelerinden biridir. Türkiye'nin jeolojik miras nitelikli doğal taşlarından biri olan Ahlat taşı da Nemrut Stratovolkanının piroklastik ürünlerinden biridir. Bitlis İline bağlı Ahlat İlçesi çevresinde yaygın olarak yüzeylenen bu ürün çeşitli yayınlarda volkanik tuf, andezitik tuf ya da ignimbirit olarak tanımlanmıştır.

Kuvaterner volkanizmasının ürünü olan Süphan Dağı, Bitlis'in bir diğer jeolojik miras alanıdır. Süphan Dağı Anadolu'nun üçüncü yüksek doruğu olup (4058 m), zirve kesiminde 1 km çapında bir son püskürme lav tümseği ve küçük buzul gölleri içeren bir de kalderası bulunmaktadır.

Bitlis ili yalnızca karada değil, Van Gölü'nün içinde de jeolojik miras nitelikli oluşumları barındırır. Tatvan, Adilcevaz ve Reşadiye ilçeleri açıklarında Dünya'da bilinen en büyük mikrobiyalit oluşumları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bitlis, jeolojik miras, Nemrut, Süphan, mikrobiyalit

GEOLOGICAL HERITAGE SITES OF BITLIS

Türker Yakupoğlu^a

^a*Yüzüncü Yıl University, Faculty of Engineering and Architecture, Department of Geological Engineering, 65080, Van, Turkey*

(turkery@yyu.edu.tr)

ABSTRACT

In this study, the major geological formations within the borders of the Bitlis province have been introduced in the concept of geological heritage, the issues of the protection of these sites and evaluation of geotourism potential of them were tried to draw attention.

The oldest (Paleozoic) rocks of Eastern Anatolia constitute the Bitlis Massif. These metamorphic rocks started to outcrop as a belt from south of Van and Bitlis to Malatya after collision of Arabian plate and Eurasia plate during Middle-Late Miocene.

The limestones widely outcropping around Adilcevaz county of Bitlis are known by the name of this county. Adilcevaz limestones that were formed during Early Miocene in a marine environment that is spreading and being shallower from bottom to top have reefal character. Neotectonic period in Eastern Anatolia was begun with the outcropping of Adilcevaz limestone.

The best-known geological heritage in the province of Bitlis is Mount Nemrut. Nemrut is a caldera shaped volcanic mountain and it is one of the most important active member of Quaternary volcanoes of Eastern Anatolia. Ahlat Stone, which is one of the natural stones qualified as geological heritage in Turkey, is a product of Nemrut stratovolcano. This product that widely outcrops around Ahlat county of Bitlis is called as volcanic tuff, andesitic tuff or ignimbrite in various publications.

Mount Suphan, which is a product of Quaternary volcanism, is another geological heritage site in Bitlis. Suphan Mountain is the third highest peak (4058 m) in Anatolia. There is a caldera in mountain including a last eruption lava mound on top (1 km in diameter) and small glacial lakes.

Bitlis hosts geological heritages not only in land, but also in Lake Van. The largest known microbialites were determined in offshores of Tatvan, Adilcevaz and Reşadiye counties,

Keywords: *Bitlis, geological heritage, Nemrut, Suphan, microbialite*